

СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
Інститут філології та журналістики
Кафедра педагогіки

Перевиховання, його сутність, функції, етапи, принципи реалізації

Виконала студентка 25 групи
Підкова Тетяна Сергіївна
Викладач:
Радченко Марина Аркадіївна
кандидат педагогічних наук, доцент

Процес виховання передбачає і подолання негативних рис особистості, тобто перевиховання і виправлення.

Перевиховання - виховний процес, спрямований на подолання негативних рис особистості, що сформувалися під впливом несприятливих умов виховання

Виправлення - складний психічний процес перебудови особистості, що відбувається під впливом перевиховання і самої роботи особистості над усуненням відхилень у своїй свідомості та поведінці.

Процес перевиховання
спрямований на подолання
негативних рис особистості, на
виправлення
важковиховуваних, педагогічно
занедбаних неповнолітніх,
правопорушників і злочинців.

Важковиховувані діти байдуже ставляться до навчання, періодично порушують правила поведінки, дисципліну, їм притаманні грубість, нечесність. **Педагогічно занедбані** підлітки негативно ставляться до навчання й суспільно корисної діяльності, систематично порушують дисципліну й норми моралі. **Підлітки-правопорушники** перебувають на обліку в Службі у справах неповнолітніх або їх направляють до спеціальних навчальних закладів для виправлення у спеціальних умовах. **Неповнолітніми злочинцями**, як правило, є педагогічно занедбані підлітки та юнаки, які скоїли кримінальні злочини, порушили правові норми й за рішенням суду направлені до виховно-трудова колоній на виправлення

Причини появи таких категорій неповнолітніх пов'язані з недоліками та помилками сімейного, шкільного виховання, аморальними явищами середовища, згубним впливом низькопробної кінопродукції, літератури, порнографії тощо.

Процес перевиховання охоплює такі етапи:

1. Підготовчий етап.

Суть його полягає в детальному вивченні й аналізі позитивних і негативних якостей педагогічно занедбаного учня, умов, що спричинили їх виникнення, визначенні шляхів нейтралізації негативних і посиленні позитивних якостей особистості, конкретних завдань і змісту процесу перевиховання. На основі цих відомостей складають програму перевиховання

2. Початковий етап.

На цьому етапі починається реалізація наміченої програми роботи з учнем, внаслідок якої він поступово долає помилкові погляди і переконання, негативні звички поведінки, у нього зміцнюються позитивні й формуються нові риси характеру. У цей період учень не виявляє особливої активності, а процес перевиховання спершу відбувається повільно. Це пов'язано з настороженим і недовірливим ставленням учня до педагога та його виховних впливів

3. Переломний етап.

У цей період триває реалізація уже визнаної і прийнятої підлітком програми роботи. Тому він добровільно виконує свої обов'язки, виявляє самостійність і активність. На цьому етапі важливо не лише сформулювати правильні уявлення, поняття, погляди і переконання, а й нагромаджувати позитивний досвід поведінки учня, залучати його до виконання різних доручень, участі в житті колективу

4. Завершальний етап.

На цьому етапі створюють умови для залучення учня до активної участі в усіх видах системної діяльності, нагромаджується позитивний досвід поведінки, розширюється сфера самовиховання

Етапи перевиховання органічно пов'язані між собою. Майстерність педагога полягає в тому, щоб своєчасно зауважити зрушення в розвитку вихованця, скоригувати програму роботи з ним, намітити нові завдання й вимоги, уникнути "тупцювання на місці". На всіх етапах слід дотримуватися наукових положень (принципів), які визначають основні вимоги до змісту, форм і методів виховної роботи з цією категорією неповнолітніх і допомагають педагогам правильно спрямовувати свою діяльність, творчо підходити до організації виховного процесу та підвищувати його ефективність

До специфічних принципів перевиховання належать:

- 1. Поєднання переконання з примусом.** Передбачає використання методів виховного впливу на вихованця залежно від рівня розвитку його свідомості - що вищий рівень свідомості, то більше задіюється методів переконання, і навпаки.
- 2. Гуманне ставлення до важковиховуваних учнів.** Вони не зможуть осягнути сутність моралі гуманізму, якщо не відчують гуманного ставлення до себе дорослих і однолітків.
- 3. Об'єктивне ставлення до важковиховуваного учня у процесі його перевиховання.** Передбачає виявлення не лише негативних, а й позитивних якостей, на які спираються у процесі перевиховання.

4. Ставлення до важковиховуваного учня, як і до всіх школярів. Йому не слід дорікати перед колективом, що він не такий, як усі, гірший за інших, бо це озлоблює і викликає бажання стати ще гіршим.

5. Педагогічний вплив на важковиховуваного учня в неефективному стані. Виключає вплив на нього відразу після скоєння негідного вчинку, оскільки в такому стані педагог не може бути об'єктивним, а учень - зрозуміти справедливість педагогічного впливу. У таких випадках А. Макаренко пропонував "відстрочену бесіду", яка дає змогу вихованцеві можливість "охолонути", обдумати свій вчинок, а педагогові - підготуватися до розмови.

6. Випереджувальне формування позитивних якостей, а не боротьба з недоліками. Полягає у не "вип'ячуванні" негативних рис особистості, а в зосередженні уваги на формуванні позитивних якостей.

7. Провідна роль наставника у перевихованні. Вплив на цю категорію неповнолітніх морально вихованих наставників, оскільки вони мали значний досвід спілкування з аморальними людьми.

Здійснюючи виховний вплив на таких учнів, педагог повинен пам'ятати, що:

а) переорієнтація поглядів і переконань вихованця залежить від рівня його розвитку; якщо він не може зрозуміти сутності суджень педагога, його важко переконувати;

б) швидкість та ефективність зміни помилкових поглядів та переконань залежить від їх стійкості, тому необхідно організувати життя і діяльність вихованця в школі і вдома так, щоб помилкова орієнтація не зміцнювалась, а зникала;

в) знання педагогом помилкових поглядів виховання дає змогу добре аргументувати свої докази, переконувати учня та його однодумців;

г) переконуючи вихованця, треба домагатися, щоб він не лише погодився з педагогом, а й прийняв і зрозумів справедливість його аргументів;
г) пропонуючи вихованцеві нову програму життя та діяльності, слід допомогти йому побачити шляхи її досягнення, викликати і зміцнювати інтерес до неї;

д) у процесі переконування важливо впливати не тільки на розум учня, а й на емоційну сферу, викликати переживання за своє становище, спонукати до роздумів над поведінкою;

е) переконуючи вихованця, треба враховувати його настрій, настрої колективу, максимально використовувати психологічні моменти відвертості учня, схильності сприймати настанови педагога;

є) успіх переконування залежить від упевненості педагога в можливості перевиховати учня, корисності своєї праці, його витримки, терплячості, такту, уміння слухати аргументи, аналізувати їх, знаходити правильні рішення.

Дякую за
увагу😊

Література

Алексюк А. М. Педагогіка вищої школи. — К., 1998.

Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання: науково-методичний посібник. — К., 1988.

Вишневський О. Сучасне українське виховання: Педагогічні нариси. — Львів, 1998.

Галузинський В. М., Масленнікова Н. П. Самовиховання та самоосвіта школярів. — К., 1969.

Кухарев Н. В. На пути к профессиональному совершенству. — М., 1990.

Натанзон Э. Ш. Трудный ученик и педагогический коллектив. — М.,
1984.

Фіцула М. М. Методика попередження і подолання педагогічної занедбаності учнів загальноосвітніх шкіл. — Ужгород — Тернопіль, 2002.

Шилова М. П. Изучение воспитанности школьников. — М., 1982.